

Олександра Кіріченко

●

ГАЗЕТА «ВІСТІ ПРИЛУЧЧИНИ» ЯК ІСТОРИЧНЕ ДЖЕРЕЛО ІСТОРИЇ ЧЕРНІГІВЩИНИ ПЕРІОДУ НАЦИСТСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ (1941–1943)

На основі матеріалів Державного архіву Чернігівської області досліджено видавничу діяльність газети «Вісті Прилуччини» за 1941–1943 рр., схарактеризовано її тематичні рубрики.

Ключові слова: газета, редакція, окупація, преса, рубрика.

Минуло 76 років відтоді, коли Чернігівщину було звільнено від нацистських військ. Як і в минулому столітті, так і в наш час дослідників продовжує цікавити ця сторінка нашої історії. Вивчення преси періоду окупації дає нам змогу глибше пізнати минувшину Чернігівщини, перебіг подій та життя її людності. Професор Б. І. Черняков у статті «Періодична преса на окупованій території України» в алфавітному порядку наводить список видань, в якому презентуються й «Вісті Прилуччини». Науковець розглянув основні етапи виникнення, формування, а також особливості функціонування окупаційної преси на території України, проте детального аналізу діяльності редакцій не здійснив¹. Історик Г. Є. Греченко у статті «Чернігівщина на шпальтах окупаційних газет (1941–1943 рр.)» представив перелік преси цього періоду, до якого також увійшла газета «Вісті Прилуччини». Автор дослідив тематику публікацій і надав коротку характеристику окреслених ними проблем².

Газета «Вісті Прилуччини» – прилуцький повітовий часопис виходив у 1941–1943 рр. у м. Прилуки. Редакторами газети в різні періоди були Ф. Харченко, Д. Пилипенко, В. Клязник. Проте два останніх числилися виконуючими обов'язки редактора. Видання виходило тричі на тиждень і складалося в неділю та п'ятницю з двох сторінок, а в середу – з чотирьох. Причиною збільшення шпальт слугувала введена з 3 грудня 1941 р. рубрика «Літературна сторінка», де друкувалися твори таких письменників, як В. Бездольного «Зимова лірика»³, Лесі Шудрі «Юнь-літа»⁴, Остапа Нечая «На Дніпрі»⁵, Марка Яворенка «Здрастуй, здрастуй, нова Україно!»⁶, П. Р. Кітного «Шумлять мені сосни»⁷, Галини Вігер «Брехня»⁸, В. Чернець «Весна»⁹, Т. Чупринки «Привіт»¹⁰, Л. Удайського «В обіймах смерті»¹¹ та ін.

Тираж газети нараховував від 4030 до 6050 примірників. Редакція часопису

1 Черняков Б. Періодична преса на окупованій території України. URL : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1648>

2 Греченко Г. Чернігівщина на шпальтах окупаційних газет (1941–1943 рр.) // Сіверянський літопис. 1999. № 2. С. 81

3 Зимова лірика // Вісті Прилуччини. 11 лютого 1942. № 16. С. 3

4 Юнь-літа // Вісті Прилуччини. 1 квітня 1942. № 37. С. 3.

5 На Дніпрі // Вісті Прилуччини. 18 січня 1942. № 6. С. 3.

6 Здрастуй, здрастуй, нова Україно! // Вісті Прилуччини. 18 січня 1942. № 6. С. 3.

7 Шумлять мені сосни // Вісті Прилуччини. 4 березня 1942. № 25. С. 3.

8 Брехня // Вісті Прилуччини. 1 квітня 1942. № 37. С. 3.

9 Весна // Вісті Прилуччини. 1 квітня 1942. № 37. С. 3.

10 Привіт // Вісті Прилуччини. 15 квітня 1942. № 42. С. 3

11 В обіймах смерті // Вісті Прилуччини. 29 квітня 1942. № 48. С. 3.

розміщувалася на вул. Константинівська, буд. 78 (пізніше в приміщенні працював закритий ДНЗ №7, розміщувалася Окружна виборча комісія).

Газета презентувала матеріали про події на фронті, у сільському господарстві, а також статті, що мали яскраво виражений антисемітський характер. Головними рубриками були: «Повідомлення з Головної квартири Фюрера» або «Повідомлення Німецьких Озброєних Сил»; «Події присвячені земельному порядку та сільському господарству»; «Критика устою, подій, культури тощо соціалізму»; «Повідомлення з фронту»; «Запрошення на роботи до Німеччини»; «Оголошення»; «Накази»; «Проза та анекдоти»; «Карикатури»; «Літературна сторінка»; «Наш календар»; інформація про театр та кінотеатр; короткі повідомлення та рубрика «Загублені документи», різноманітні фото про німецьке дозвілля, події культури, науки та політики.

Зазвичай «Вісті Прилуччини» розпочиналися з повідомлень Головної квартири фюрера або з повідомлення Німецьких збройних сил, присвячених військовим подіям в Україні та за її межами. Ця інформація займала значну частину першої сторінки, розповідала, як проходили бої, їхні наслідки щодо людських втрат та техніки, характеризувала військові можливості своєї та «більшовицької» армії тощо. Так, наприклад, у №2 за 4 січня 1942 р. повідомлялося, що німецька армія 30 грудня 1941 р. на східньому фронті відбила «наступ советів з великими для них втратами. Бойові літаки потопили в Чорному морі советський міноносець та пошкодили один крейсер»¹²; у № 53 від 10 травня 1942 р. Головна квартира фюрера інформувала, що в Ленінграді під час обстрілу військових заводів виникли великі пожежі¹³; у № 22 від 21 лютого 1943 р. йшла мова про те, що в районі Дінця та Харкова «ворог» знову атакував значними силами, «його відбито частково в важких боях»¹⁴ тощо.

На сторінках газети були представлені статті, в яких критично оцінювалася поведінка місцевого населення. Зазвичай зауваження торкалися нехтування правилами безпеки, зокрема, пожежної та неохайної поведінки прилучан як у своїх оселях, так і громадських місцях. Для прикладу можна навести статтю «Дотримуватись проти-пожежного режиму», де вказувалося, що «ні в якому разі не можна допускати того, аби в жилих будинках, на виробництвах установлювались залізни пічки без дозволу пожежної команди» і далі наведені наслідки безвідповідальної поведінки: «По Олександрівській вулиці, в будинку №131, 28 грудня виникла пожежа в наслідок того, що мешканець будинку сам побудував плиту біля дерев'яного простінка, який і зайнявся після того, як була витоплена плита»¹⁵. У статті «Про санітарний стан міста» йшла мова про неохайність, байдужість та нехтування санітарними нормами, що призводить до забруднення вулиць, приміщень тощо та формує негативні враження про рівень культури й виховання українців. «Чистота приміщень, вулиць, дворів є певним показником культурності населення. Людина, в якій приміщення забруднене, підлоги не милися місяцями, на стінах павутиння – не може називати себе культурною. Але спробуйте сказати цій людині, що кидати цигарки на підлогу не можна, лузати насіння і пловати ним на всі боки – непристойно, що подвір'я треба тримати в чистоті і не виливати помий тут же біля дверей – вона образиться, перестане з вами розмовляти, і обов'язково скаже: «яке у біса ваше діло до моєї квартири і двору». Такі люди на превеликий жаль не перевелись в нашому місті. <...> Не краще стоїть справа із наведенням чистоти вулиць. Їх підмітають від нагоди до нагоди, а зметене сміття так і залишається на вулицях не зібраним. <...> Певну вину в цьому повинна прийняти на себе місцева поліція. <...> В зв'язку з тим, що є випадки, коли мешканці колють дрова в приміщенні, треба відділу місцевого господарства і поліції притягти таких до суворої відповідальності. Заборонити, нарешті, тримання свиней та курей в житлових приміщеннях. Санітарна інспекція не повинна задовольнятися лише оголошеннями і проханнями: «тримати місто в санітарному стані», а наполе-

12 3 повідомлень Німецьких Озброєних Сил 30 грудня 1941 року // Вісті Прилуччини. 4 січня 1942. № 2. С. 1.

13 3 Головної квартири Фюрера // Вісті Прилуччини. 10 травня 1942. № 53. С. 1.

14 3 Головної квартири Фюрера // Вісті Прилуччини. 21 лютого 1943. № 22. С. 1.

15 Дотримуватись проти-пожежного режиму // Вісті Прилуччини. 7 січня 1942. № 3. С. 2.

ливо боротися за цей стан. Наше оновлене місто повинно мати культурний вигляд. Всюди має бути зразкова чистота, щоб не довелося червоніти перед німецьким командуванням за безкультурність»¹⁶. У статті «За високу культурність» критикувалися методи виховання за часів радянської влади, характеризувалися як поверхневі, тільки – «на папері». Для прикладу наведено оформлення інформаційних стендів, табличок у приміщеннях міських установ з вимогами – «не палити цигарки», «не смітити» та ін., яких ніколи не дотримувалися містяни. Причину такої поведінки автор статті вбачав у тому, що «молодь вихована виключно на советських традиціях і іншої «культурності» не знає»¹⁷.

Критичні замітки були представлені фактично у всіх номерах газети: викривалися людські недоліки, вади, дефекти виховання радянської влади, причини та наслідки взаємовпливів – «радянська людина – радянська система». Наведені приклади навіть сьогодні складно спростувати, так як вони продовжують зустрічатися в сучасному житті.

Зауваження в адресу господарської діяльності торкалися усіх його сфер. Одна з таких галузей – промисловість. Стаття «Безладдя у советській промисловості» за 23 грудня 1942 р. повідомляла: «На одних зборах активу московської партійної організації секретар московської міської і обласної організації Щербаков, як повідомляє советська служба інформації, критикував недоліки на московських промислових підприємствах. Щербаков нарікає не тільки на працю окремих підприємств, а й цілих галузей виробництва. Всі робітники в майбутньому мають виконувати норми. Простої у виробництві повинні бути назавжди усунуті. Щербаков вважає всі господарчі організації відповідальними за те, щоб промисловість була достатньо забезпечена вугіллям і дровами. Він вважає це за найважливіше завдання. Підвищення видобутку вугілля у Московському вугільному басейні особливо важливе і вимагає всебічної допомоги»¹⁸. Наведена стаття демонструє обізнаність автора про інформацію, яка виголошувалася на партзасіданнях, вказує на беззаперечну «гегемонію» КПРС у радянській країні та називає відповідальних за недоліки у господарстві – «цілі галузі виробництва» і «всі робітники»...

Популярними були статті, які презентували переваги та пріоритети німецького підходу господарювання і людяності над радянським. Наводилися яскраві приклади позитивних змін у житті українців завдяки новій владі. Так, для прикладу можна навести статтю «Новий земельний лад – дарунок селянству» за 6 травня 1942 р., в якій повідомлялося про скасування колгоспного управління і створення громадських господарств. «Присадибна земля стає приватною, вільною від податків власністю. На прохання, що їх можна вже подавати, починаючи з 1942 року, площа цієї землі може бути збільшена. Таким чином створено базу для годівлі худоби і для забезпечення селянства продуктами скотарства, садівництва й городництва. В ім'я справедливості забезпечено буде наділами присадибної землі на рівні з іншими також і тих селян, яких вигнала советська влада»¹⁹.

На літературній сторінці, як зазначалося вище, презентувався творчий доробок українських письменників минулого та тогочасного, наводилася біографія митців. У березневому номері газети за 1942 р. дві сторінки були присвячені Т. Г. Шевченку: представлено фотографію його бюсту та первісного залізного хреста з могили; уривки з поеми та вірші – «Сон», «Заповіт», «Думи мої, думи» та ін. Крім цього, було розміщено присвяти великому поетові: О. Березняк – «Здавалось мені», Данило Київський – «Шевченко про жидів»²⁰, В. Гришак – «Національний пророк», ВІТ – «Шевченко на Прилуччині»²¹. У 1943 р. Кобзарю було присвячено два номери газети, в яких розлого подавалася його біографія. Це вказує на прихильне ставлення окупантів до літературних уподобань українців, їхнього національного доробку.

16 Про санітарний стан міста // Вісті Прилуччини. 5 грудня 1941. № 16. С. 4.

17 За високу культурність // Вісті Прилуччини. 11 січня 1942. № 4. С. 1.

18 Безладдя у советській промисловості // Вісті Прилуччини. 23 грудня 1942. № 149. С. 1.

19 Вісті Прилуччини. 6 травня 1942. С. 1.

20 Шевченко про жидів // Вісті Прилуччини. 11 березня 1942. № 28. С. 3.

21 Шевченко на Прилуччині // Вісті Прилуччини. 11 березня 1942. № 28. С. 2–3.

Окрему колонку на літературній сторінці було відведено анекдотам та гумору. Галина Вітер у травні 1943 р. опублікувала наступні дотепи: «Англійський робітник: Чому всі радянські скульптори так багато працюють над пам'ятниками Сталіну ще при його житті? Перекладач: Тому, що більшість скульпторів нагадують йому про те, щоб він скоріше помер»²²; «Китайський робітник: Як у вас дружно всі робітники встають, зачувши ім'я Сталіна. Перекладач: Так. А хто тут не встає, того підіймають в іншому місці... за волосся до стелі, по китайському звичаю»²³. Наведений приклад підкреслює присутність почуття гумору в нашого народу незалежно від життєвих перипетій, а також властиве нам позачасове критичне ставлення до влади.

З листопада 1941 р. на сторінках «Вістей Прилуччини» з'являються відомості з життя міського театру, в яких оцінювалася робота акторського складу і його керівника, оголошувалися автори представлених творів та їхня коротка характеристика. Перша стаття про театр В. Долі – «Хмара» так відгукнулася про представлену роботу: «це перша творча праця колективу театру, який лише нещодавно організувався і ще не має свого мистецького обличчя»²⁴. У статті названі прізвища художнього керівника міського театру П. І. Шипенка, художників – Гузія, Яковенка, Харченка, а також акторського складу – Коханівської, Петренка, Власенка, Гуценка, Костяна, Половка, Ярошенка та Шульги. Наприкінці статті автор охарактеризував виставу як складений творчий іспит, порадив звернути увагу на працю акторів над роллю, подумати над створенням хору та музичним оформленням вистав. У кінці січня 1942 р. В. Бездольний звітував про створення музичної частини в театрі, назвав завідувача – Сінгаєвську, схвально відгукнувся про її роботу²⁵. У кінці лютого 1942 р. стаття П. Турчина «Хор-студія» повідомила про створення в театрі хор-студії й запросила всіх охочих до неї навчатися²⁶. Проте з 1943 р. газета все менше приділяла уваги театру, значно зменшилася кількість статей, присвячених його діяльності.

Постійністю виходу вирізнялася рубрика «Короткі повідомлення». Вона була присутня майже в кожному номері видання й висвітлювала події світового рівня. Недоліком цих звідомлень можна вважати відсутність інколи датування подій або місць, проте ця рубрика дозволяла жителям Прилуччини бути на певному рівні обізнаними про життя в інших країнах. Так, наприклад: «Румунія підготовляє новий закон про жидів за зразком нюрнберзького расового закону»²⁷; «В листі до англійської колоніальної газети «Стандарт» жид Вайвельман пояснює, що Англія мусить, нарешті, визнати, що вона веде війну жидів і ніколи не зможе виграти її без допомоги іудейського народу»²⁸; «8 листопада на протязі 24 годин було збито 60 англійських літаків»²⁹ тощо.

Однією з нерегулярних була рубрика «Наш календар». У залежності від тих чи інших причин – знаменні дати, ювілеї тощо, вона інформувала про відомих діячів українського та світового рівня. Статті та замітки були присвячені М. Гоголю, Л. Глібову, І. Ньютоуну, О. Попову та ін.

У 1942 р. з'явилася рубрика, що закликала українців їхати на роботу до Німеччини. Після статей розміщалися фото про гарне життя гастарбайтерів, надавалися поради від їжджаючим у вигляді німецького словника зі значним доповненням, наприклад: «Arbeit – по-українському праця, труд. Це слово пишуть у Німеччині з пошаною великими літерами. Німецька людина, невтомний працівник взагалі не може собі уявити життя, не сповнене праці. Німця не треба підганяти або силувати до роботи, бо кожен німець знає, що від його невтомної праці залежить воля нації, могутність держави і висока культура його народу»³⁰. Пізніше рубрика доповнилася листами

22 У майстерні скульптора // Вісті Прилуччини. 6 травня 1943. № 51. С. 3.

23 На робітничій конференції // Вісті Прилуччини. 6 травня 1943. № 51. С. 3.

24 Хмара // Вісті Прилуччини. 19 листопада 1941. № 9. С. 4.

25 Запорожець за Дунаєм // Вісті Прилуччини. 21 січня 1942. № 7. С. 2.

26 Хор-студія // Вісті Прилуччини. 25 лютого 1942. № 22. С. 2.

27 Короткі повідомлення // Вісті Прилуччини. 7 листопада 1941. № 4 С. 2.

28 Короткі повідомлення // Вісті Прилуччини. 19 листопада 1941. № 9. С. 3.

29 Короткі повідомлення // Вісті Прилуччини. 12 листопада 1941. № 6. С. 2.

30 Наші поради від їжджаючим до Німеччини // Вісті Прилуччини. 3 червня 1942. № 63. С. 3.

з Німеччини, де мова йшла про чистоту та порядок, які викликали захоплення в українців новими умовами праці й життя: «Колосальна різниця між Україною і цією землею! Кожне село виглядає, як місто, з затишними будинками; побудовані не так безладно, як у нас, але планово розташовані, як по шнуру; багато квітів прикрашають вікна і шляхи. І що нам завжди особливо впало в очі: всюди надзвичайна чистота. Не можна описати всього, що ми бачили за один раз. Ми зустрічали так багато нового, що можемо завжди сказати: «Нам відкрився новий світ»³¹.

Газетні статті окупаційного періоду дозволяють певною мірою проаналізувати та схарактеризувати життя на Прилуччині в зазначений час. Замітки про відкриття та діяльність бібліотеки, музею, театру, аматорських гуртків, просвіт та ін. вказують на певну зайнятість населення, на умови його виживання в період війни. Мали місце прояви гідності, турботи за малу Батьківщину з боку національно налаштованих патріотів. Люди мріяли і планували майбутнє. Продовжувалося навчання у школах (1 – 4 класів): «За розпорядженням місцевої комендатури навчання в сільських школах проводитиметься з таких предметів: читання, письма, лічби, гімнастики та ручної праці. За прикладом міських шкіл, по всіх сільських школах запроваджено вивчення німецької мови, по дві години на тиждень в кожному класі»³². Навчання тривало в аграрно-ветеринарній школі, дворічній сільськогосподарській школі, працювали курси підготовки агрономів, шовководів, німецької мови, було відкрито електротехнічну школу, що доводило визнання важливості освіти народом, збереження й пропагування своєї культури, а головне – віра в майбутнє, у свою націю.

Тож можна стверджувати, що газета «Вісті Прилуччини» виконала своє інформаційне завдання, підтримала й подарувала надію населенню на те, що життя триває. Окрім цього, видання є важливим додатковим джерелом для вивчення історії Чернігівщини в період німецької окупації.

References

- Bezladnya u sovyets'kyu promyslovosti // Visti Pryluchchyny. 23 hrudnya 1942. № 149. p. 1.
- Brekhnaya // Visti Pryluchchyny. 1 kvitnya 1942. № 37. p. 3.
- Vesna // Visti Pryluchchyny. 1 kvitnya 1942. № 37. p. 3.
- V obiyмах smerti // Visti Pryluchchyny. 29 kvitnya 1942. № 48. p. 3.
- V sil's'kykh shkolakh vyvchatymut' nimets'ku movu // Visti Pryluchchyny. 1 lyutoho 1942. № 12. p. 2.
- Hrechenko H. Chernihivshchyna na shpal'takh okupatsiynykh hazet (1941–1943 rr.) // Siveryans'kyi litopys. 1999. № 2. p. 81
- Dotrymuvatys' protypozhezhnoho rezhymu // Visti Pryluchchyny. 7 sichnya 1942. № 3. p. 2.
- Za vysoku kul' turnist' // Visti Pryluchchyny. 11 sichnya 1942. № 4. p. 1.
- Zaporozhets' za Dunayem // Visti Pryluchchyny. 21 sichnya 1942. № 7. p. 2.
- Z Holovnoyi kvartyry Fyurera // Visti Pryluchchyny. 10 travnya 1942. № 53. p. 1.
- Z Holovnoyi kvartyry Fyurera // Visti Pryluchchyny. 21 lyutoho 1943. № 22. p. 1.
- Zdrastuy, zdrastuy, nova Ukrayino! // Visti Pryluchchyny. 18 sichnya 1942. № 6. p. 3.
- Zymova liryka // Visti Pryluchchyny. 11 lyutoho 1942. № 16. p. 3.
- Z povidomlen' Nimets'kykh Ozbroyenykh Syl 30 hrudnya 1941 roku // Visti Pryluchchyny. 4 sichnya 1942. № 2. p. 1.
- Korotki povidomlennya // Visti Pryluchchyny. 7 lystopada 1941. № 4 p. 2.
- Korotki povidomlennya // Visti Pryluchchyny. 12 lystopada 1941. № 6. p. 2.
- Korotki povidomlennya // Visti Pryluchchyny. 19 lystopada 1941. № 9. p. 3.
- Lysty, shcho potrapyly do nas z Nimechchyny // Visti Pryluchchyny. 14 lyutoho 1943. № 19. p. 1.

31 Листи, що потрапили до нас з Німеччини // Вісті Прилуччини. 14 лютого 1943. № 19. С. 1.

32 В сільських школах вивчатимуть німецьку мову // Вісті Прилуччини. 1 лютого 1942. № 12. С. 2.

Na Dnipro // Visti Pryluchchyny. 18 sichnya 1942. № 6. p. 3.
Na robotnychiy konferentsiyi // Visti Pryluchchyny. 6 travnya 1943. № 51. p.3.
Nashi porady vid'yizhdzhayuchym do Nimechchyny // Visti Pryluchchyny. 3 chervnya 1942. № 63. p. 3.
Novyy zemel'nyy lad – darunok selyanstvu // Visti Pryluchchyny. 6 travnya 1942 roku. № 51. p. 4.
Pryvit // Visti Pryluchchyny. 15 kvitnya 1942. № 42. p. 3.
Pro sanitarnyy stan mista // Visti Pryluchchyny. 5 hrudnya 1941. № 16. p. 4.
U maysterni skul'ptora // Visti Pryluchchyny. 6 travnya 1943. № 51. p. 3.
Khmara // Visti Pryluchchyny. 19 lystopada 1941. № 9. p. 4.
Khor-studiya // Visti Pryluchchyny. 25 lyutoho 1942. № 22. p. 2.
Chernyakov B. Periodychna presa na okupovaniy terytoriyi Ukrayiny // <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1648>
Shevchenko na Pryluchchyni // Visti Pryluchchyny. 11 bereznya 1942. № 28. pp. 2–3.
Shevchenko pro zhydiv // Visti Pryluchchyny. 11 bereznya 1942. № 28. p. 3.
Shumlyat' meni sosny // Visti Pryluchchyny. 4 bereznya 1942. № 25. p. 3.
Yun'-lita // Visti Pryluchchyny. 1 kvitnya 1942. № 37. p. 3.

Кіріченко Олександра Миколаївна – аспірантка Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка (Чернігів, проспект Перемоги, 13).

Kirichenko Oleksandra Mykolayivna – postgraduate of the National University «Chernihiv Collegium» of T.G. Shevchenko (Chernihiv, Peremogy Avenue, 13).

The Newspaper «Visti Pryluchyny» as the historical source of the history of Chernihiv region during the period of Nazi occupation (1941-1943)

The publishing activity of the newspaper «Visti Pryluchyny» during 1941-1943 was researched with the help of materials from the State Archive of Chernihiv region. Also topic headlines were analyzed.

Chernihiv Oblast was released from Nazi army 76 years ago. This part of the history is still interesting to the researchers of nowadays. Learning of the press of occupation period gives us the possibility to study the history of Chernihiv Oblast, events during this period and life of people. The newspaper «Visti Pryluchyny» was published during 1941–1943 yy. in the city Pryluky. Editors of the newspaper were F. Kharchenko, D. Pylypenko, V. Klyaznyk. Although the two last was only like part-time editors. The publication came out three times a week and it consisted of two pages on Sunday and Friday and four on Wednesday. The reason for increasing the column was the heading «Literary page» that appeared in December 3, 1941.

The newspaper presented materials about events at the front, in agriculture, as well as articles that had an anti-Semitic character. The main headings were: «Messages from the Führer's House» or «Messages from the German Armed Forces»; «Events devoted to land administration and agriculture»; «Criticism of the foundations, events, culture, etc. of socialism»; «Message from the front»; «Invitation to work in Germany»; «Announcement»; «Orders»; «Prose and Anecdotes»; «Caricature»; «Literary page»; «Our Calendar»; information about the theater and the cinema; short messages and the rubric «Lost Documents», various photographs of German leisure, cultural events, science and politics.

We can say that the newspaper «Visty Pryluchyny» fulfilled its information task, supported and gave hope to the people to continue life. In addition, this edition is an important additional source for studying the history of Chernihiv region during the German occupation.

Key words: newspaper, editorial office, occupation, press, heading.

Дата подання: 17 березня 2019 р.

DOI: 10.5281/zenodo.3367480